

11 Απριλίου 2021

Ασκητική και μετάνοια στην εποχή μας

Ορθοδοξία / Πνευματική ζωή

Πρωτοπρεσβύτερος Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Δρ. Θεολογίας

«Πάτερ Ἰωάννη ἔνδοξε, ταῖς τῶν δακρῶν πηγαῖς τὴν ψυχὴν καθαιρόμενος καὶ παννύχοις στάσει τὸν Θεὸν ἰλασκόμενος, ἀνεπτερώθης πρὸς τὴν ἀγάπησιν τούτου, Μάκαρ, καὶ ὠραιότητα. Ἦς ἐπαξίως νῦν ἀπολαύεις ἄληκτα χαρμονικῶς μετὰ τῶν συνάθλων σου, θεόφρον Ὅσιε» (ἀπὸ τα στιχηρὰ του Εσπερινού της εορτῆς του Οσίου

Ιωάννου της Κλίμακος, Κυριακή Δ' Νηστειών)

«Πάτερ Ιωάννη όσιε, με τις πηγές των δακρύων καθάρισες την ψυχή σου και με την αγρυπνία παρακαλούσες τον Θεό και έτσι πέταξες με ουράνια φτερά προς την αγάπη Του, μακάριε, και την ωραιότητά Του. Την αγάπη και την ωραιότητα του Θεού απολαμβάνεις πλέον χωρίς τέλος και με μεγάλη χαρά, μαζί με όσους συνασκήτεψαν με σένα, Όσιε που φρονούσες τα του Θεού»

«Ο άγιος Ιωάννης, ο συγγραφέας της Κλίμακος, γεννήθηκε πιθανόν κατά το δεύτερο ήμισυ του 6ου αιώνα. Σε ηλικία 15 ετών μετέβη στο όρος Σινά, όπου αφοσιώθηκε, ελεύθερος από κάθε μέριμνα στην ανάβαση της πνευματικής κλίμακος, στην κορυφή της οποίας βρίσκεται ο Θεός που τον καλούσε να εντείνει τους αγώνες του προσθέτοντας κάθε μέρα φωτιά στην φωτιά, θέρμη στην θέρμη, πόθο στον πόθο και επιμέλεια στην επιμέλεια. Πέρασε δεκαεννέα χρόνια στην υπακοή και την αμεριμνησία που αυτή φέρει. Μετά την κοίμηση του γέροντά του Μαρτυρίου, ο Ιωάννης έζησε ως ερημίτης, επί σαράντα χρόνια, φλεγόμενος από το ολοένα αυξανόμενο πυρ του θείου έρωτος, προσευχόμενος, και πάλεψε να φτάσει στην απάθεια. Με τα δάκρυα έζησε την ταπείνωση και την αγάπη. Η προσευχή του θεράπευε πληγές, ορατές και άορατες. Έκανε κάποια στιγμή ένα ταξίδι σε διάφορα μοναστήρια της Αιγύπτου και θαύμασε σε ένα μεγάλο κοινόβιο την εξής αρετή: προσπαθούσαν οι εκεί μοναχοί επ' ουδενί να μην πληγώσουν την συνείδηση ενός αδελφού. Όταν συμπλήρωσε σαράντα χρόνια παραμονής στην έρημο, ως άλλος Μωυσής, έγινε ηγούμενος της μονής του Σινά. Ύστερα από παραγγελία του ηγουμένου της Ραιθούς, ο όσιος Ιωάννης συνέγραψε την Κλίμακα, για να αποτελέσει οδηγό στην πνευματική ζωή. Δεν θεσπίζει κανόνες, αλλά με πρακτικές συστάσεις, λεπτομέρειες συνετά επιλεγμένες, κάποτε και αινίγματα πνευματωδέστατα, μυεί την ψυχή στον πνευματικό αγώνα και διεισδύει στα κατάβαθα της ψυχής, καταδιώκοντας ασυμβίβαστα την υποκριτική άσκηση και τον εγωισμό. Αποτελεί πρότυπο για όλους τους χριστιανούς, διότι δείχνει τι σημαίνει αγάπη για τον Θεό και με ποιον τρόπο οι λεπτομέρειες της πνευματικής ζωής μπορούν να βοηθήσουν τον κάθε πιστό να αγιάσει. Εορτάζουμε την μνήμη του δύο φορές τον χρόνο: την τέταρτη Κυριακή των Νηστειών της Μεγάλης Τεσσαρακοστής και στις 30 Μαρτίου» («Νέος Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας», εκδόσεις ΙΝΔΙΚΤΟΣ, τόμος έβδομος)

Το παράδειγμα του οσίου Ιωάννου του συγγραφέως της Κλίμακος μοιάζει αδιανόητο για μας τους χριστιανούς που ζούμε στον κόσμο, που δεν μπορούμε καν να παλέψουμε για τα βασικά της ασκητικής ζωής της πίστης. Μας δυσκολεύει η μετοχή μας στην θεία λειτουργία, η νηστεία είναι αλλαγή διατροφής, η γλώσσα μας συνεχώς καταλαλεί, το ίδιο και το πληκτρολόγιο του υπολογιστή και του κινητού, ενώ η εργασία και οι μέριμνές μας οι βιοτικές που σχετίζονται είτε με τη επιβίωσή μας είτε με την πρόοδο των οικείων μας, μάς καθιστούν ανήμπορους ανα

διαθέσουμε χρόνο πολύ στον Θεό και στην σχέση μαζί Του. Κι όμως, το παράδειγμα του Οσίου είναι σπουδαιότατο, διότι μας βοηθά, χωρίς να απογοητευόμαστε, να βάζουμε προτεραιότητες στην οδό της ζωής μας, οι οποίες θα μας δώσουν ελπίδα και θα μας οδηγήσουν στην πνευματική αυτογνωσία και αυτοσυνειδησία, εφόσον το μείζον στην πνευματική ζωή είναι το έλεος του Θεού διά της μετανοίας μας και της εμπιστοσύνης μας σ' Εκείνον.

Κάθαρση λοιπόν και μετάνοια είναι τα ζητούμενα στην πνευματική μας πορεία. Αυτή ξεκινά όμως από την κοσμική μας πραγματικότητα. Ξεκινά από τη συναίσθηση ότι οι άνθρωποι, δηλαδή κι εμείς, αμαρτάνουμε. Αφηνόμαστε στους λογισμούς που μας κάνουν να νιώθουμε ότι όλα πρέπει να περνάνε από μας, από το εγώ μας. Ότι η δική μας άποψη προηγείται των άλλων. Ότι οι άλλοι οφείλουν ενσυναίσθηση προς εμάς και όχι εμείς προς αυτούς. Ότι οι επιθυμίες μας πρέπει να εκπληρωθούν, για να είμαστε ευτυχισμένοι, ακόμη κι αν δεν είναι σύμφωνες με το θέλημα του Θεού. Ότι δικαιούμαστε να έχουμε πάθη και ιδιορρυθμίες. Ότι δεν υπάρχει πρόβλημα αν ξοδεύουμε κάθε δευτερόλεπτο της ζωής μας άσκοπα, καταναλώνοντας εικόνες, σειρές, ταινίες, ειδήσεις, γεγονότα, αθλητισμό, όλα χωρίς μέτρο και με αίσθηση ότι αυτά μας ξεκουράζουν. Ότι δεν κληθήκαμε να αγαπούμε προσθέτοντας στην αγάπη, αλλά να έχουμε την απαίτηση να μας αγαπούν γιατί το αξίζουμε.

Η ασκητική προσπάθεια ξεκινά από την μετάνοια γι' αυτόν τον τρόπο ζωής. Αρχικά από το μετριασμό του στην επίδραση επάνω μας. Την άρνηση των κακών συνηθειών μας. Και συνεχίζεται μέσα από τον αγώνα της κάθαρσης. Αυτή είναι καρπός του Αγίου Πνεύματος. Έρχεται όμως σε όσους αντιτάσσουν φωτιά αγάπης για τον Θεό και τον πλησίον στην φωτιά της αγάπης μόνο για τον εαυτό μας. Πόθο να είμαστε ωραίοι στην καρδιά για την αγάπη του Θεού και να είναι ο Θεός και το θέλημά Του το κλειδί στην διαμόρφωση της γνώμης, της συμπεριφοράς, της πορείας της ζωής μας στον πόθο να είμαστε αποδεκτοί από το κοσμικό φρόνημα και από την κοσμική νοοτροπία του συμβιβασμού με το ψεύτικο. Θέρμη να είναι κάθε στιγμή της ζωής μας στιγμή αναζήτησης της αλήθειας, της οδού, της ανάστασης, της ζωής, του Χριστού μας δηλαδή, διά της προσευχής, ως αντίδοτο στην θέρμη μιας ευτυχίας που περιορίζει τα πάντα στο δικαίωμα στην ηδονή και στην εκπλήρωσή της με κάθε τίμημα. Επιμέλεια ψυχής και όχι μόνο σώματος, ως αντίδοτο στην επιμέλεια του σαρκικού φρονήματος, της φροντίδας δηλαδή το εγώ μας να είναι ευχαριστημένο μόνο γι' αυτό, χωρίς να βλέπει τον κάθε πλησίον, ακόμη και τον εντελώς δίπλα μας.

Αυτή η ασκητική δεν νοείται χωρίς τους συναθλούντας, χωρίς δηλαδή το σώμα του Χριστού, την Εκκλησία, και μάλιστα εκτός αυτής. Είναι οδός κοινότητας. Είναι

οδός παραδείγματος, σταυρού, συμπόρευσης, έγνοιας. Είναι απόφαση η ζωή μας εντός του σώματος του Χριστού να είναι το κλειδί, ώστε να μεταμορφωθεί και η κοσμική μας πραγματικότητα. Και τα βήματα δεν χρειάζεται να είναι μεγάλα. Ξεκινούν από το σπίτι μας, από την μικρή ή την μεγάλη υπομονή που χρειαζόμαστε για τους ανθρώπους μας κι αυτοί για μας. Για να ακούσουμε, ακόμη κι αν δεν μας ακούνε. Για να προσφέρουμε, ακόμη κι αν δεν μας προσφέρουν. Για να προσευχηθούμε στον Θεό για όσα λείπουν και από μας και από εκείνους. Και περνά στον κόσμο, στις αναστροφές μας, στα μικρά και τα μεγάλα του βίου. Και μπορούμε, ακόμη κι αν η προσευχή και η νηστεία λειτουργούν περιορισμένα, να αισθανόμαστε ότι έστω και στο λίγο, γνωρίζουμε τον δρόμο και τον τρόπο. Και ο όσιος θα πρεσβεύει για μας, διότι με την δική μας πτωχή ζωή, θα λειτουργούμε και ως δικοί του συναθλητές, αποτυχημένοι, ράθυμοι και γεμάτοι δικαιολογίες, αλλά με την ελάχιστη εκείνη πίστη που ανοίγει δρόμους να αναφωνούμε: Άγιε, πρέσβευε υπέρ ημών των ολιγοπιστούντων και βοήθησέ μας!

themistoklismourtzanos.blogspot.com

<https://bit.ly/3fZAr0y>